

TEKST: Chera Westman
FAGLIG BISTAND: Malermester Ole Andreas Klaveness og Erik Bryng, TS Ingeniør, Jotun

Godt grunnet, godt malt!

Grunning, innendørs

I forrige episode av Fargemagasinet og Ole Andreas Klaveness' Malingskole fortalte vi om viktigheten av god vedheft og de ulike måtene maling hefter på. Og vi konstaterte at grunningen er en viktig bidragsyter. Denne gang ser vi derfor nærmere på de ulike grunningene for innendørs bruk; hvilke de er, hvilke forskjeller det er mellom dem, og når de skal brukes. Vi stiller også spørsmålet om man alltid må grunne. I nummer 2/2011 skal vi fokusere på utendørsgrunninger.

Tidligere publisert i Malingskolen:
Malingskolen 1 (nr. 4/2010): Hvorfor maler vi, og hva er maling?
Malingskolen 2 (nr. 5/2010): To typer tørring, oksiderende og fysikalsk
Malingskolen 3 (nr. 6/2010): Den viktige vedheften

En myte om grunning er at noen tror at de ikke trenger å vaske når de skal grunne. Det er feil! Start bestandig med vask. Forarbeidet er viktig, og vask og mattsliping forutsettes for at grunningen skal fungere slik den er tenkt. Ved mattsliping brukes slipepapir med ca. 120 korning, selv på nytt treverk.

Derimot kan grunning noen ganger sløyfes. – Ved noen anledninger, men bare når underlaget er malt fra før og er helt ok, kan man droppe å grunne. Start med vask og mattsliping og påfør deretter nytt toppstrøk, sier han. ■

Grunningen er en behandling som skal hjelpe malingen å feste godt og jevnt mot underlaget, men den kan også ha andre oppgaver. Hver type grunning har unike egenskaper som løser spesifikke underlagsproblemer.

Innendørs grunninger finnes det mange av. Kanskje litt for mange, ifølge noen. Alle malingprodusenter har sine egne formuleringer, noen har mange svært spesialiserte grunninger, noen har færre som skal klare flere oppgaver. Felles for innendørsgrunningene er imidlertid at de skal løse én eller flere av følgende oppgaver: skape god vedheft for malingen og bære alle de påfølgende lagene, utjevne sug, låse fiberreisning, bygge opp dekk og isolere eller stenge noe uønsket inne i underlaget.

Hvordan gjør de det, egentlig?

Enkelt fortalt er en innendørsgrunning en maling, formulert for å få spesielle, unike egenskaper toppstrøksmalingen ikke har. Samtidig savner grunningen noen av toppstrøksmalingens bestanddeler og egenskaper slik som pigmentering, slitestyrke og vaskbarhet. Akkurat som for alle andre malinger er det bindemidlet som er den viktigste bestanddelen og det som avgjør blant annet hvordan den fester, herder og påføres.

PEN PÅFØRING

– Alt du gjør i første strøk sitter du igjen med senere. Grunningen skal påføres like pent som alt annet, sier malermester Ole Andreas Klaveness, og forteller om da han malte kjøkkenskapene hjemme, og til grunningen brukte en rull som etterlot en greng som han fortsatt irriterer seg over, mange år og flere toppstrøk senere.

– Vedheften er like viktig i alle strøk, men bunn- og mellomstrøk skal i tillegg gi dekk og farge til den malte flaten. Toppstrøket skal gi topp finish, sier malermester Ole Andreas Klaveness.

VELG SYSTEMPRODUKTER

Hvilken grunning som skal velges, bestemmes av underlaget og mellom- og toppstrøket.

– Det er viktig med systemtenkning. Bare ved å velge systemprodukter er du trygg på sluttresultatet, forteller Erik Bryng, malermester og TS Ingeniør i Jotun.

Type grunning	Bindemiddel	Egenskaper og fordeler	Bruksområde	Verktøy	Produktnavn (eksempel)
Allround grunning	Akryl (sampolymer), lateks	Jevner ut sug og gir glansfull overflate, sikrer vedheft, god fyllevne	Sugende underlag slik som betong, mur, puss, sparkel, bygningsplater, tidligere malte tak og vegger, vev, strie	Rull, pensel, sprøyte	Grund + (Nordsjö), Forankringsgrunn (Flügger), Combi Grunn (Flügger) Elegant Grunning-maling (Beckers), Binder (Beckers)
Heftgrunning	Akryl (dispersjon), akryl-lateks	Meget god vedheft (klebing) til vanskelige underlag, god utflyt	Harde, glatte, ikke sugende underlag: laminat, vinyl, strie, fliser, plast, glass, metall, MDF, flater tidligere malt med blank oljemaling	Rull, pensel, sprøyte	Heftgrunn V (Nordsjö), Heftgrunning V (Jotun), Interior Fix Primer (Flügger)
Grunning for tre	Akryl (dispersjon), alkydemulsjon	Låser fiberreisning, god fyllevne, forhindrer gulning (ligningjenomslag), lett å slippe, gir et godt underlag for videre maling, god inntrengning (alkyd), tørker raskt	Nytt og gammelt ubehandlet treverk, tidligere malt treverk	Rull, pensel, sprøyte	Panelgrunn (Beckers), Sens Grunning Tre/panel (Jotun), Grunning for tre og panel (Jotun), Interior Wood Primer (Flügger)
Grunning for sperring og isolering	Alkydemulsjon (Nordsjö), modifisert epoksyharpiks (Jotun), akryl (Beckers, Flügger)	Stopper gjennomblødning og misfarging fra vann- og oljeløselige fargestoffer fra gulnet panel, sot, rust, nikotin, tusj, samt vannskjolder, vanskelig å stryke ut	Gulnet ubehandlet panel, misfargede malte flater, puss og betong (noen fabrikkater), to strøk kan kreves	Pensel, rull	Spärrvit V (Nordsjö), Grunning for sperring/isolering (Jotun), Scotte Isoleremaling (Beckers), Interior Iso Primer (& Finish) (Flügger)
Grunning for tapet og tekstil	PVA/alkydemulsjon	Forhindrer blæring og skjotereisning, låser fibre, sikrer god vedheft	På tekstil- og papirtapet, glassfiberstrie, miljøtapet som skal males eller overtapetseres	Rull, pensel	Grunning for tapet (Jotun)
Lakkgrunn	Akryllateks	God fyllevne, motvirker fargegjennomslag	For flater som skal males med blank lakkfarge	Pensel, rull, sprøyte	Elegant Aqua Grunning-maling (Beckers)
Våtromsgrunn	Akryl (sampolymer) (Jotun), akrylkopolymer-lateks (Nordsjö)	Spesialgrunning og lim for våtromssystem (eg. primer), blå- eller grønntonet, diffusjonstett, vannavvisende, inneholder mugghindrende midler	Brukes til forliming, liming og grunning ved våtromstapet/ glassfiberstrie	Rull, pensel	Grunning/lim for våtrom (Jotun), Robust Våtromsgrunn (Nordsjö)
Støvbinding	PVA-lateks	Binder støv, lystonet	Til betong som ikke skal etterbehandles	Sprøyte (pensel, rull)	Støvbinder (Nordsjö)
Kvistlakk	Sampolymerdispersjon (Nordsjö, Beckers), spesialpolymer epoksyharpiks (Jotun)	Begrenser muligheten for gjennomslag av kvister, hurtigtørkende	Ubehandlet og tidligere malt furu og gran påføres to tynne sjikt	Pensel	Kvistlakk V (Nordsjö) Interior Wood Sealer (Flügger), Kvistlakk (Beckers)

I tabellen har vi brukt produkter fra noen av de største malingprodusentene for å vise ulike eksempler på spesialiserte grunninger, hvordan de er formulert, egenskaper, bruksområder og påføringsmetode. (Listen gjør ingen krav på å være komplett siden det både finnes mange flere produsenter og flere produkter hos de enkelte, og er kun ment som et belysende eksempel.)

KVISTLAKK

Kvister har blitt et større problem med de vanntynnbare produktene. Alle produsenter har egne kvistlakker og grunninger som i varierende grad forhindrer gjennomblødning fra kvister i gran og furu. Ingen har løst dette problem fullt ut – i spesielt sterke forhold vil kvisten etter en tid blø gjennom malingen allikevel. Kvistlakken til Jotun skiller seg fra de øvrige ved at den inneholder utherdet epoksy og derved har meget tettstående molekyler.

SYSTEMBEHANDLING

Forarbeid: En systembehandling starter med forarbeid. Underlaget må være rent, tørt og fast.

Forbehandling: Underlaget skal forbehandles med vasking, sliping, og ved behov børsting som fjerner skitt og urenheter samt løse trefibre og skaper god vedheft.

Grunning: Velg grunning ut fra etterfølgende produkter og aktuelt underlag. Mellomslip evt. vekk fiberreisning.

Mellomstrøk/første toppstrøk: Påfør første strøk av det valgte toppstrøksproduktet.

Toppstrøk: Påfør andre strøk av det valgte toppstrøksproduktet.

Alle strøk skal påføres i henhold til produsentens anbefalinger.